

Sara Huskić dobitnica je nagrade Prozak 2023. za najbolji prozni rukopis „Student se vraća kući“ za autore do 35 godina starosti!

Alisini snovi

Alisa je imala proljev. Sinoć je jela pizzu iz *Lovca* i, protiveći se tvrdnjama i iskustvima kolegica, naručila je onu s plodovima mora. Da sve bude vatrenije, na pizzu je nakapala barem četvrtinu bočice tabasca i sad je bila tužna. Sjedila je na školjki, i plakala.

Da je barem plakala samo zbog pekućeg osjećaja, bilo bi joj to samo smiješno. Ali kad je Alisa plakala, onda bi joj se uglavnom skupilo sve zbog čega bi mogla plakati – zbog mačke koja joj je uginula prije četiri godine, a bile su super mačke njih dvije, zbog toga što nije ništa osvojila na nagradnoj igri nikad, zato što neće nikad upisati faks i zato što je majka zanemaruje još otkako je prestala profitirati na njoj, odnosno otkad su joj ljudi prestali davati novac i stvari samo zato što je beba. Na kraju se uglavnom uspostavi da su takve stvari puno gore od pokvarenih plodova mora.

Bilo je 10 ujutro i obećala je kolegici Jasmini da može doći kod nje okriti bor i pomoći joj oko zadaće iz bosanskog. Alisa je jedva dogurala do četvrtog srednje u lokalnoj gimnaziji i bojala se.

Otišla se umiti hladnom vodom, napraviti sebi čaj i malo uliti domestosa u WC školjku. Nije se htjela previše sređivati, pa je stavila samo crveni ruž i umjetne trepavice jer ako stavi previše podloge, bonda i pudera, sve će joj saprati znoj. Za kraj je uzela bocu parfema kojeg je dobila od kolegice za rođendan i špricnula se sedam-osam puta po kosi, vratu, grudima, pazusima, zapešćima i gležnjevima.

Ipak je ispod cijelog tog oklopa pomalo zaudaralo na govna.

Živjela je u velikoj kući zarađenoj novcima koje je njena mama pokrala s računa u banci.

Nalazila se u centru grada, između groblja i igrališta. Na narančastoj fasadi se lijepo isticala preplaćena stolarija iz Ingplasta i balkon s roštiljem i ležaljka. Alisa je sama izabrala bijela kućna vrata s puno malih prozorčića, nakon što su im migranti već treći put provalili u kuću dok su njih dvije bile na ljetovanju u Vodicama.

Alisina soba je bila isto tako raskošna, na sredini je stajao queen-size krevet i jedan ormar s ogledalom. Zidovi su bili prazni i okolo je sve bilo prazno.

"I šta ti je onda reko, bogati?" pitala je Alisa Jasminu dok je pokušavala dohvatiti visoku granu božićne, ili u ovom slučaju – novogodišnje jelke.

"Reko mi je da ako mislim da me provoza u autu, moram ići sa njim."

Alisi je iz ruke ispao plastični anđeo i da je bio od stakla rasuo bi joj se po laminatu i svijetlom, čupavom tepihu.

"Aaaaj, de lažeš. On ti to reko?"

"Jes, bogami Alisa. Ja mu nisam onda više šćela odgovarati ni na poruke ni na storiје ni ništa. Kad je tako brezobrezan."

"Aj, čudi me da bi on to reko. On išo sa mnom u osnovnu i uvijek fin bio."

"Ali dobro je, nema veze, ja ionako mislila samo za slike da me provoza. Na de ovog debelog isto stavi na jelku, đe si ga našla, kruha ti?"

"To je Buda, Minči. Ima u *Jumbu* sve sine, imaš ovi ukrasa, ja nakupovala punu kesu za 10 maraka."

"Moraću i ja sebi otići uzeti za jelke. Mi nismo kitili ove godine, mislili moji neću ja ni dolazti kući, ali evo bogam došla s fakulteta."

Alisa je dovršila stavljanje ukrasa na jelku, pa je oko nje poredala svijeće, plišane igračke, šljokice, stari zidni sat, jastuke i suhi kukuruz. Jasmina je bila oduševljena izborom dekoracija jer je njena kolegica Alisa uvijek bila nadarena za interior dizajn.

"Štaš sovom džamijom i ankhom? Da to ostane ovde ili?"

"Uh daj, daj. Dok ne zaboravim. Još će mama galmiti na mene, reće da sam vlahinja, hehe."

"Šta ćemo sad?"

"Mogle smo otići sad do one prodavance da ja vidam ima li za uzeti kakav novi parfem, onega sam haman potrošila."

"Joj Alisa, nisi li novi uzimala neki dan?"

"Ah sine, meni parfem more biti najviše 10-15 dana, potroši ja to."

"Ah, jel. Al ne mogu ja sade nikud, rekla sam mami da ću doći ranije od tebe da joj mogu pomoći da se okupa. Razbolila se breće ove godine, nemere ništa sama."

"Mojoj materi, brete, nemere ništa biti."

"Aj de nemoj tako, Alisa sine. Dobra je Asmira."

"Jes dobra kad šuti, brete."

Uzela je gutljaj čaja i opet su joj suze navrle na oči kad je shvatila da je umjesto mente skuhala kamilicu.

Asmira je radila u banci. Od toga je već u dvadeset i sedmoj dobila hemoroide, a zadnjih deset godina je pila antipsihotike, antacide i dodatke omega-3. Njena kćerka Alisa je najviše od svijeta osjetila mamine dijagnoze. Bila je kćerka jedinica i odnos im je bio kao i sama Asmira – bipolarni.

Otac ih je napustio još kad je Alisa imala 16 mjeseci i kad god bi ljudi komentirali njezinog tatu uvijek bi rekli: “Šta će jadnik, nije mogo više, ko bi to mogo.”

Alisa nije nikad saznala što točno nije mogao, ali imala je svoje pretpostavke. Nje je upoznala jednom kad je imala manje od 16 mjeseci i nakon toga ga nije više nikad vidjela. Malo su je zajebavali da se zato uvijek pali na starije momke, iako se njoj sviđao oduvijek Jusuf, ali Jusuf je bio prvi srednje kad je ona bila četvrti, znači kad je ona bila prvi, on je bio peti osnovne jer je ona pala razred a on tad još nije ušao u pubertet, a rodio se kad je ona imala četiri godine. To su bile računice u kojima je briljirala.

Asmira je htjela da njena kćerka postigne sve što se može, od sporta, umjetnosti, nauke i poljoprivrede i uporno ju je slala na sve izvannastavne aktivnosti koje su bile dostupne u Cazinu – na ples kod onog što predaje kemiju u osnovnoj, školu glume kod Šeće i nogomet na kojeg je išla dok se Jasko nije sa ženom preselio u Njemačku gdje je pronašao život kojeg zaslužuje. Čak je postojao i karate kod Milana dok Milan nije posenilio, a vrsni karataši otišli u Bihać na treninge.

Alisa je teško podnosila te izvannastavne aktivnosti i uglavnom ih je doživljavala kao formu zlostavljanja. Nije stizala učiti za školu, nije se mogla družiti s kolegama ni izležavati se po čitav dan, što bi najradije izabrala od svega.

U školi se niko nije htio družiti sa njom jer je bila poprilično dosadna a nije ni bila od neke koristi jer je bila najlošija u razredu. Ostala je jedino u dobrom kontaktu s Jasminom, s kojom je išla u školu prije nego što je pala razred.

“Sjećas se ti ono Alisa kasma nas dvi išle uzimati nastavnici Sebini listiće za kladionicu za vrijeme nastave i skoro nas satio auto?”

“Aaaj sjećam brete, il kad je tebe onaj iz informatike poslo da mu ideš po burek pa ti nisi znala naći i rekla nema nastavanče bureka.”

“Al dobar je on uvijek bio, otaj iz informatike.”

“Jes, dobar je on i sad. Šuti, on me spasio ono jednom. Znaš kad sam dvaput pala na popravnom i trebali me rušiti razred pa smo ja i onaj Muhamed Jušić išli žaliti se, sine, fino u ministarstvo. I oni će ti meni ko fol čija si ti, Asmirina, tamo-vamo, rekli more, al mora se makar jedan od tvojih nastavnika, to jest profesora, potpisati da se slaže.”

“Aha, sjećam se, sjećam se.”

“I ja ošla kod njega, reko nastavanče, moretel mi ovo potpisati, treba mi nešto za ljekarski. I on je vidio šta je papir al sažalijo se, veli ti si siročče, znam ja i u tebe familiju i sve i potpisa.”

“Dobro si se, bogami izvukla. Al on nije, on je dobio otkaz haman. Sad bi i ošo negdje drugo raditi, al neće niko da ga zaposli.”

“A šta mu ja mogu. Jesam ja dobro prošla, al šta mi vrjedi kad sam pala treći. Kasnije bome nije ministarstvo htjelo, išla je moja mama, al rekli joj ispucala si svoju šansu.”

“Štaš, al eto, završiš tu gimnaziju, pa vidi šta ćeš dalje.”

“Ja kontam, bogam, medicinu upisati u Zagrebu.”

“Uh, otkud sad to. Mislim znam da si kontala u Hrvacku, al ja sam mislila da ćeš na onaj tečaj fotografije u onu neku privatnu školu ili nešto.”

“Kakvi sine, bolje mi je medicina neg oto. Moraću i onu njihovu maturu polagati.”

“Al dobro, lako je tebi kad imaš državljanstvo.”

“Jes, al ja ću ko stranac prijaviti pa idem na posebnu listu.”

“I štaš ako ne upadneš?”

“Pa onda ću u Banja Luku valjda.”

“Meni moji nisu dali u Hrvacku. Rekli neš među vlahe. Al bogam nije ni da bi mogla upasti tamo.”

“Pa i bolje ne ići među nji, al kad je to tako. Na de jaslice ove, Jasmina, stavi tamo kraj svijeće. Jes ote mature su pravo zeznute, ja učim za to stalno.”

“Ali rekli su meni moji da mogu i u Tursku, ako bi u nizozemstvo, međutim nisam ja htjela ići jer je moj Elvis išo u Banja Luku.”

“Ah, jebo to kaste prekinuli.”

“Jes, al sad je kasno.”

“Mah, samo da je meni ovo upisati, otu medicinu i da bidnem rahat. Ne moram više učiti ove gluposti, brete.”

“Ali Alisa sine, kud medicinu, pobogu brećo.”

“Pa iskreno, najviše zbog titule i para. Kasam uvijek bila najlošija i u razredu i sve, da pokažem da mogu.”

“Pa dobro, al teško je i upisati, ali nije to sve. Moraš studirati poslije, polagati te ispite. I sve.” Alisa nije shvaćala mnogo, ali joj nije bilo teško upitati nekog da ponovi.

“Ha šta si rekla? Nisam te razumla dobro, izvini.”

“Kažem ti, nit možeš upasti, nit možeš studirati. Odustani, brete, od toga i haj radi nešto što ti ide, recimo znaš šminkati i nokte praviti i to. Kakva ti i medicina, sestro.”

Jasmina je svojim bijesom ostavila jednu Alisu bez teksta i nije ju bilo briga. Bila je ljuta i to se čulo kroz zidove. Pokupila se i izišla na hodnik gdje ju je dočekala Asmira koja je sve prisluškivala s tanjurom breskvica iz pekare u rukama. Tanjur se tresao i Asmira je najednom eksplodirala:

“Jesil ti došla ovde nju podučavati il si došla beljezgati? Šta ti misliš da ja tebi plaćam da držiš ovde nekve govore jel? Puniš joj glavu otim glupostima seljačkim. Drži se knjige i ote matematike il šta već ti znš. Ona neupišel fakultet ti si kriva, jesil čula? Jesil me razumla?”

Alisa je slušala kako joj mama galami na Jasminu i bilo joj je drago.

“Nek čuje svoje, kurva jedna, došla meni dijeliti lekcije a prva nek sebe pogleda. Ni onaj Elvis je nije šćeo, skonto kakva je pa ošo.”, mrmljala je sebi ponosno.

Malo joj je manje bilo drago kad Jasmina više nije htjela dolaziti kod nje i prestala joj odgovarati na poruke. Kasnije je na fejsbuku vidjela da je Jasmina završila fakultet, dobila Dekanovu nagradu za najboljeg studenta i kasnije nije mogla naći posao pa je otvorila svoju Instagram stranicu preko koje je zarađivala tako što je pekla kolače za pare. Udala se i za svog toksičnog bivšeg koji je i na slikama izgledao agresivno, naduto i bezobrazno, ali tako kad neki šupak pokaže emocije sve ženske se pale na to. Pa i Alisa bi prva, i ona iz *Ponosa i predrasuda* isto.

Protuprovalna vrata su odjeknula glasno i prozorčići na njima su se malo zatresli. Alisa je provirila u dnevni boravak u kojem je njena mama sjedila ljuta u svojoj fotelji koja je izgledala kao da ju je ukrala iz Versaja. Iznad nje je stajala prekrasno uokvirena slika Cazina. Zid u dnevnom je bio obložen sivim kamenom na kojemu je stajao plazma televizor, u tamnom drvenom ormaru su stajale Alisine slike, Kur'an i razglednica iz Portoroža kad su njih dvije išle u posjet Alisinoj kolegici koja tamo studira na Fakultetu za dentalne turistične studije. Tako su njih dvije dozivale toplinu doma koju nijedna nije doživjela.

“Šta priča ona mala da ti ništa ne učiš, jel?” Asmira je usmjerila svoj bijes na Alisu.

“Joj mama, jesi i ti tako, kad moram reći. Ona je glupa, ne znam ja šta je ona šćela reći sa tim!”

“*Htjela* reći sotim. Jebem ti, de se najprije nauči pričati ko insan i onda nešto pametuj. Znam ja, ista si ti ko i ona. Samo što ona uči svoju školu. Ti hoš da se narod meni ruga, jel? Već mi se rugaju što si jedina koja je ikad pala razred unoj gimnaziji. Šta sam ja to rodila, da bog sačuva.”

Alisa je osjetila da se počela sva tresti od bijesa dok su joj u trbuhu burljale dagnje.

“Ti hoš da se mi gubamo vako čitav život, jel? Da pričaju onu Asmiru ostavio čojek, mala joj propalitet, jel to hoš? Svit ti se smije, tebi je to smješno. Mrš u sobu da te ne gledam!”

“Nek se smiju! Ko da je ko ostali bolji od mene! Jesu oni prošli razred i dobijaju petce al kako neće kad se stalno ulizuju ostalim nastavnicama a ja to neću!”

“Ulizuj se i ti, jebem ti, znaš da to moraš kad moraš!”

“Al neću ja da bidem taka!”

“Pa što ne kažeš fino: mati, onaj iz matematike voli jesti grožđe, ja bi zovanla onu svoju dole iz Dalmacije da mi pošalje grožđa! A ne ti taka mutava, ne znaš se ni izraziti, ne znaš ni reći šta treba!”

“Al neću ja da se potplaćuje za mene! Ja ću fer napraviti pa makar i pala razred!”

“Ti si sine, bogami glupa. Baš si budala. Jesam ti rekla sto hiljada puta da se tako sotim ljudima mora tako! Šta ti misliš da bi ti dobila državljanstvo hrvacko da ja nisam išla ljude okolo moljakati, tražiti, nema kolko para nisam iskupila onim tamo u opštinama. Svaki put odeš sine hiljadarka ode. Onda tvoja majka kad je išla perisati koljeno. Sine, neće ni da je pogledaju brež trista maraka!”

Alisa ju je bijesno streljala pogledom i nije ništa rekla.

“Ona doli u medicini rada, odeš je pitati da ti šta izganja, veli jel nije bilo janjetine. Neće žena nikako da te pogleda. Halo! To tako ide! Ja još eno ne znam šta ću sotom maturom tvojom, koga moram ganjati. Svaki dan zovem otog direktora fakulteta u Zagrebu, neće čojek da se javi, jebem ga nepristojna.”

“Ko da i ne bi prošla onaj razred da ja nisam išla u ministarstvo, goniti im oni domaći proizvoda, sine tri kile meda i pet metara svile za svaku onu tamo na šalteru.”

Alisa se osjećala malo manje bijesna na svoj neuspjeh i malo više razočarana u svoju državu.

“Sine, ti ako neš, ima ko hoće. Nisu oni ostali ništa intaligentniji od tebe, samo narod se zna snaći. Moraš i ti tako sine.”

Alisa je potišteno samo uspjela protisnuti: “Hoš makar vidti jelku što smo okitle?”

Asmira je išla za njoj u sobu, i hodajući joj iza leđa Alisa je hodala stisnuto jer se bojala trenutka kad će se od bijesa okomiti na nju.

“Dobro je, jelka je vrhunska. Al što ga nisi u dnevni ostavila, svetenejeblo draga Alisa, a ne u svoju sobu, neću u tvoju sobu vodti ljude kad dođu ogledati jelku. De de da si to poskidala sve sad i sve donjela u dnevnu, i kasnije ćeš otići dole u islamsku zajednicu pa uzeti ljepši ukrasa, da nam se narod ne smije. Vijaj, kolka je jelka a nijedneg mjeseca i zvjezde. Brete, šta sam i ja rodila.”

Alisa je potišteno skidala križeve s jelke i za to joj je trebalo cijelo popodne. Radila je polako i onda kad bi je mama opomenula da se ubrza odgovorila bi joj da je spora jer je precizna, a ne površna kao i mnogi.

Navečer, kad je završila nastavila je tonuti u samoći, ali ovaj put u svojoj sobi. Tamo je Alisa imala mjesta da sakrije sve svoje tajne. Ispod gomila šminke, vlažnih maramica i kreme za stopala, skrivao se njen plan B.

Tamo je bila slika za ličnu koja je već izgubila pola boje jer su ovi u foto radnji imali jeftin toner. Sa slike joj se nije smio smiješiti – normalno, jer je za dokument – njen Jusuf. Petnaest godina, šesnaesta mu nastala, bivši ovisnik o kokainu kojeg je nabavljao od komšije Huseina. Sada smiren i zaljubljen samo u nju – Alisu, zdepasti, ispodprosječni propalitet iz mahale. Malo proljev, malo svađa s Jasminom, a ponajviše Asmirina galama su je naveli da spakira kofer i čim mama ode spavati iskrade se iz kuće, otrči na ulicu pa do OŠ „Cazin I”, pa kraj Ljiljana i kružnog i uzbrdo pobjegne do svog spasitelja od bijede i nepravde, svog oca kojeg nikad nije imala i svog obećanog, budućeg uzgajatelja Juse.

Kucala mu je na vrata, i bacala čepove od Sinalca na prozor.

“Halo mala, jesil ti normalna ikako? Dolazti vako usred noći meni na vrata? Babo vidil me biću bjen, i tebe isto kad vidi.”

“Al Juso, ja sam odlučila da mi pobjegnemo od kuće i ja bi da ja i ti odemo odavde neđi. Ko oni iz serije *Menekse ile halil* što su išli. Ili *Bijeg*, prevode naši.”

“De mala, jebem ti, nemoj mi filozofirati. Ti si pukla, materemi, haj kući! Kakvi ja da idem skuda, još satebom. Moram ja ići spavati, šta me zajebavaš. Sutra u sedam škola, znaš da sam ja prva smjena. Lako tebi, druga smjena pa se naspavaš.”

“Al Juso brete, ti si reko da me voliš! A svi ostali su brezobrezni prema meni.”

“Pa volim ja tebe, nekad vako, al nemoj mi belaja tražiti, brete. Ne voli, sine, niko belaja. Ti ako imaš problema sa svojom materom il sa sobom, haj to sa njom riješi, šta si meni došla ovde istresati i upetljivati me.”

“Dobro, ali mogu li makar prije nego što odem kući otići kod tebe na zahod?” Alisi je pucao glas.

Dok je sjedila kod Juse i plakala na njegovoj WC školjki na sve strane, plakala je zato što ju je peklo. Peklo ju je što ima ogromni, ružni madež ispod usne za kojeg se kasnije ispostavilo da je fibrom, peklo ju je što je Jasmina bila iskrena prema njoj i što je Juso bio iskren prema njoj. Peklo ju je što nikad neće moći ni majci, ni sebi, ni ikome na svijetu priznati da je ispodprosječne inteligencije, lijena i poružna i da od mame neće nikad dobiti onoliko pažnje i ljubavi koliko joj je potrebno.

Ipak, uspjela se malo nasmijati jer je barem za jedan od svojih problema imala rješenje nadohvat ruke, a to je u ovom slučaju bio bide s širokim, hladnim mlazom vode.